

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vrod
in v Mariboru s pošilja-
njem na doma
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v škofijsk.
poslopju (Bischofhof.)
Določniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne ilste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Slomšekov spomenik.

Kar smo Slovenci dolgo želeli, kar smo že teško pričakovali, to se je po 12letnem odlaganju srečno izvršilo. Slomšek, ta apostolski pastir, buditelj, pesnik in pisatelj slovenski, ima svoj dostojen spomenik. Hvaležnost slovenskih rojakov mu ga je po blagodušnih darilih omislila, spretna dlan slovenskih umetnikov izvrstno izdelala, vstrajna skrbljivost v ta namen odbranih mož srečno postavila. V cerkvi, katero je rajni Slomšek do časti stolne cerkve povzdignil, v presbiteriju na oddaljenem mestu stoji glavni spomenik Slomšekov, — 24. junija ob 10. uri predpoldnem bil je svečano razkrit. Veselje vseh navzočih čestilcev Slomšekovih bilo je veliko, ki pa gotovo odmeva v sreih vseh dobrih Slovencev!

V mariborskejši čitalnici je zvečer ob 8. uri imela biti „Beseda“ in slavni naš rojak g. dr. Bleiweis bil je proš en govoriti slavnostni govor. Toda, kakor dopis iz Maribora kaže, narodna svečanost bila je prepovedana, in g. dr. Bleiweiss zaradi bolezni na očesih ni mogel priti. Blagi mož je pa vendar hotel nekaj pripomagati in je poslal pismo, ki bi se bilo moralo čitati zbranim gospodom. Ker se tudi to ni moglo zgoditi, zato ga tukaj objavimo:

„Ker mi ni mogoče, kakor bi bil rad, osebno pričujočemu biti pri svečanosti, ki je odkrila spomenik možu, katerega mati Slovenija šteje med najljubše sinove svoje, sv. Cerkev naša pa kot vladiko vsega po volji Božji, zato naj mi velečastita skupščina dovoli, da vsaj par vrstic pismeno položim na podnožje krasnega spomenika, posvečenega neumrlemu našemu Slomšeku, premilemu svojemu prijatelju skozi 20 let! Mož, ki je delal toliko in dovršil toliko na slovstvenem polju za blagor naroda svojega, kakor Slomšek naš, živel je za vse večne čase: njega ime s zlatimi pismenkami zapisano stoji v zgodovini slovenski! Po delih svojih in spisih svojih postavil si je sam spominek „monumentum aere et saxo perennius“ (spomenik močnejši od rude in skale). Da pa vendar tudi potomcem našim se ohrani podoba moža, čegar srce je tako živo bilo za narod naš, to je čin sl. odbora, za kojega gré mu iskrena zahvala vsega slovanskega svetá. Čast in hvala pa gré tudi mojstru Zajcu, da je umetni njegovi roki obveljalo, postaviti nam ljubljence našega pred oči takó, kakor je v življenji bil, in s tem se izpolnila ne le nas vseh želja, temuč tudi želja sama nepozabljivega vladike, ki z nebeških višin na nas gleda. Če me vprašate: kakó to, da izpolnila se je želja Slomšekova sama, dajem Vam na to odgovor iz pisma, ki mi ga je rajni vladika pisal

5. junija 1853. leta. Takrat sem izdajal „Koledárček slov.“, ki sem ga kinčal s podobami najizvrstnejših pisateljev naših. Naravno je bilo, da sem tudi Slomšeka prosil, naj mi blagovoli za „Koledárček“ leta 1854. poslati podobo svojo. Na to mi je odgovoril tako: „Čeravno se dolžnega čutim, po svoji slabi moči podpirati vse, kar je dobro in koristno, in tudi mene smete šteti med tople prijatelje „Koledárčka“, vendar mislim, da gre drugim možem prednost pred menoj, da jih v podobah predstavite slovenskemu svetu. Zraven tega pa je še neka druga okoliščina, da ne morem izpolniti predrage mi Vaše želje, in ta je, da nimam nobenega pravodobnega portréta svoje osebe, zakaj tisti od leta 1847. ni dober in bi ne ugajal ne Vašim ne mojim prijateljem, ker bila bi podoba, na kateri bi bil edini moj podpis, kakor Nemeč pravi, „getroffen“. Vsak bi rekel: tako ne izgleda naš Slomšek! Potrpajte tedaj z menoj, da pridem do tega, da Vam morem poslati „ein wohlgetroffenes Portrait“. Ta beseda, predragi moj gospod Janez, pride iz srca.“

Danes, gospôda moja, se nam je odkrila izvrstna podoba ljubljence našega, a žalibog, ne več živega, ampak — mrtvega, in edino to nam je v tej britkosti tolažba, da 24. junija letošnjega leta se izpolnuje želja njegova od 5. junija leta 1853. Da, da! res — ves kakor je bil, tako ga gledamo v spomeniku. Na srcé ima položeno svojo desno roko, kazajé s tem, da v svojem srcu je nosil narod svoj ves čas svojega življenja! Dovolite mi, čestiti rodoljubi, da še par vrstic iz pisem njegovih Vam podam za slovó na pot. Čujmo njegove besede, ki nam naj še dandanes bodo vodilo! „Odvračajmo narod naš — mi je pisal — da ne nemškuje, da domače nehvaležno ne zaničuje in le ptuje ljubi“. „Bog daj Slovencem pravo slovo, le ona nam zagotavlja boljo prihodnost!“ „Ostanimo verni katoličani, zvesti Avstrijani in pa trdni Slovani: to trojno naj bode naše; vse drugo nam bo navrženo!“ V zadnjem svojem pismu od 1. avgusta 1862, tedaj 7 tednov pred smrtjo, me je preblagi knezoškof vabil na obletnico Mariborske čitalnice, pa mi med drugim pisal:

„Vi, prijatelj, ne veste, kake nadloge pri nas imamo, vendar zaupam, da nas ne bodo potlačili: „post tenebras spero lucem“ (po tminah zaupam zagledati luč). Ni nam še napočila danica mila, ali napočila nam bode, ako se zvesto držimo Slomšekovih zlatih besed. Zato slava, trikratna slava Slomšku!“ Dr. Janez Bleiweis.

Gospodarske stvari.

Presilna moča na zemljišéh koliko škoduje in kako odpomoči.

M. Marsikdo ima lepo ravno polje v prav primerni legi, travnik sposoben, da bi na njem

najlepša trava rastle, in vendar na prvem ne pridelata toliko in tako lepega žita kakor bi lahko, na drugem nakosi le nekaj kislega sena, če gre dobro, sicer pa le nekaj slabe trstičaste nastelje. Če po vzrokih tako slabe rodovitnosti, tako male dobrote krmine prašamo, naši bodemo, da je tem napakam najbolj kriva neka preobilna moča zemljišča, ki se posebno v spodnjih plasteh zemlje leto in dan nabira, tam zastaja in tako obdelavo zemlje obtežuje in rast vseh sadežev in boljših travnih plemen ovira. Škode, ki jih prevelika moča v zemlji seboj prinaša, so sicer občno znane. Tako zemljišče je bolj težavno obdelati, obdelava stoji večje troške, sadeži na njem slabejše rastejo, se kasneje v zemljo spravijo in tedaj tudi kasneje dozoriijo, slane in mraz jim skoraj leto na leto z gotovim poginom ali vsaj občutljivo poškodbo bolj pogosto preti ko na drugih bolj suhatnih krajih, vsi sadeži so na takih zemljišéh raznim rastlinskim boleznim dosti bolj podvženi (riji, krompirjevi bolezni), zrak ne more tako blagodejno na zemljo vplivati in prst razkrojivati, gnoj se v taki zemlji bolj pačasno razjeda in razkrojiva, tudi je sploh njegova moč dosti slabejša v mokrotni zemlji, umetnih gnojil je skoraj nemogoče na takih zemljišéh rabiti (guano, koščeno moko, kalijeve soli itd.) zato, ker je njih uspeh skoraj negotov in njih učinek ali ničén ali vsaj slab, le plevelne trave bujno poganjajo in se razširjajo in to velja o njivah in travnikih. Pridelke povečati na premočnatih zemljišéh je skoraj nemogoče drugače, kakor da se voda ali prevelika moča iz zemlje odpravi, zemljišče sploh posuši, močno pognoji in skrbno obdela. Le tako se more na takem zemljišču vsaj do nekoliko zaželjenega vspeha priti. Sicer se ne da tajiti, da škode, napake in opovire prevelike moče ne stopajo povsodi in vsakokrat v enaki meri in enako očitno na den. V toplejšem podnebjú, v solnčnatih legah, v toplih letinah, v rahli in lahki zemlji so manj občutljive, kakor pa pod ostrim, mrzlim nebom, v meglenih osojah, v hladnih, vlažnih letinah, in v težki, mazavni zemlji. Haski, kteri iz odstranjene prevelike moče z zemljišča izvirajo, so iz naštetih škod, napak in opovir jasni. Zemlja postane pristopnejša, se more o pravem času in z manjšim potroškom delavne moči in denarja obdelati, postane bolj rahla, da more zrak lahkeje na njo delovati, včinek gnojenja je zagotovljen, nadležen plevel spremine, korenine rastlin bolj globoko v zemljo vdirajo, rastline same se bolj hitro in veselo razvijajo, in pridelki pridobivajo na dobroti in množini. Z kratko besedo z posušenjem zemljišča se doseže z manjšim delom in troškom več in gotovejši pridelek. Nastane toraj prašanje, kako je mogoče preobilno močo iz zemljišča odpraviti. Da se prevelika moča odpravi, je pred vsem potrebno, da se spozna, odkod prevelika moča prihaja in izvira. Ti vzroki pa morejo prav različni biti. Voda, ki preveliko močo v zemljišču napravlja, pada ali v podobi dežja in snega, sploh v podobi